

“Unite
Goans
to help
each other”

For Private Circulation only

AAMI GOENKAR

For Goans, Of Goans, By Goans

Issue No. 21

In this issue...

- ▶ 'आमी गोंयकार'चे फलित 2
- ▶ बलिदान 3
- ▶ Goa Ko Gussa..... 4
- ▶ श्रद्धांजली 5
- ▶ जिथे मांडवा.. जिथे जिव्हाळा . 5
- ▶ गोवा-मुंबई प्रवास... 6
- ▶ Ba Bh Borkar Birth...8

DECEMBER 2010

GOA LIBERATION DAY
Goa Liberation day was Celebrated by "Aami Goenkar" at Gomantak Seva Sangh Hall, Vile Parle, Mumbai on 19-12-2010. There was good response by enthusiastic goans and non-goans as well. The function was graced by H.H.Father Bento as chief guest. Goa's freedom fighters were felicitated on the occasion. The function concluded with entertainment program and dinner thereafter.

Editorial Board : Shri Brahmanand D. Gaitonde Shri Mohan K. Sanzgiri Dr. Smt. Asmita S. Hegde

'आमी गोंयकार'चे फलित

- श्री. शंकर पालदेसाई

सन २००३ च्या डिसेंबर महिन्यातली ती रेंगाळत जाणारी दुपार होती. थोडा वेळ ऑफिसात थांबून तडक घरी जावे असा काहीसा विचार मनात पक्का होवू घातला होता. इतक्यात काशीराम देसाईचा फोन आला. काशीरामला आमचा एक मित्र भालेकर याने के. एस. असे नाव ठेवले आणि तेव्हापासून आम्ही त्याला के.एस. असेच संबोधतो. के.एस.ने सांगितले की, जानेवारी महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यात 'आमी गोंयकार' आपले जेवढे शक्य असतील तेवढे प्रतिनिधी गोव्यात होणाऱ्या अनिवासी गोंयकरांच्या संमेलनासाठी पाठवणार आहे व के.एस.ने त्यात माझेही नाव दिलेले आहे. अशा रितीने बाकी सर्व सोपस्कार होऊन आम्ही गोव्याच्या एन.आर.जी.च्या संमेलनाला गेलो.

गोव्याचे संमेलन भारावून टाकणारे होते. तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री. पर्रीकर यांनी प्रतिनिधींबरोबर केलेल्या वार्तालापात असा विचार मांडला होता की, गोव्याबाहेर राहणारे गोवन्स हे त्यांच्या क्षेत्रांत प्रथितयश असे आहेत. त्यांच्याकडून गोव्याला कोणत्याही आर्थिक देणगीची अपेक्षा नाही. परंतु त्यांनी त्यांच्या क्षमतेचा वापर गोव्यात उद्योगधंदे उभारून स्थानिकांना रोजगार निर्माण करण्याकरिता करावा. त्यांचा हा विचार डोक्यात ठेवूनच संमेलन संपले. सर्वच प्रतिनिधी परत मुंबईला परतले असे नाही. काही जणांनी आपापल्या गावी जाणे पसंत केले. के.एस. व मी एकाच तालुक्यातले. त्यामुळे त्याने मला माझ्या बोर्डे डिव्होली या गावी सोडले.

माझ्या गावात देवी महामायेचे मोठे देऊळ आहे. दुसऱ्या दिवशी या मंदिराच्या सभागृहात मी व माझा पुतण्या श्री. बाबी यांनी गोव्यात कोणत्या प्रकारच्या उद्योग सुरु करता येईल याचा विचार केला. गोवा हे जगातील एक प्रमुख पर्यटनस्थळ म्हणून विकसित झालेले असल्यामुळे जागतिक दर्जाच्या खाद्यपदार्थांचे उत्पादन केल्यास त्यास मागणी व बाजारपेठ मिळेल असा विचार मनात पक्का झाला. योगायोगाने स्थानिक आमदार श्री. राजेश पाटनेकर हे गोवा खादी व ग्रामोद्योग मंडळाचे अध्यक्ष. त्यांच्या सहकार्याने व मार्गदर्शनाने अनुदानीत कर्ज मिळाले. माझ्या मुंबईस्थित उद्योगसमुहाने जागेत गुंतवणूक केली व जागेचा प्रश्न सोडविला व अशा तऱ्हेने डिव्होलीला 'श्री महामाया फूडस्' हा उद्योग उभा राहिला.

गोव्याला विदेशी प्रवासी मोठ्या प्रमाणात भेट देत असल्यामुळे विदेशी मूळ असलेल्या कॉफी हाऊसच्या चार शृंखला कार्यरत आहेत. त्या सर्वांना व जेथे विदेशी प्रवासी भेट देतात अशा तारांकीत खाद्यगृहात आज श्री महामाया फूड्सच्या खाद्य उत्पादनांना नियमितस्वरूपी मागणी आहे. व्यावसायिक नितिमतेचा भाग म्हणून या कॉफी हाऊस शृंखलांचे व खाद्यगृहांची नावे इथे उघड करण्यात येणार नाहीत. इतके मात्र नक्की की, गोव्यात आलेले बहुतांशी विदेशी प्रवासी महामाया फूड्सचे खाद्यपदार्थ चाखल्याशिवाय गोवा सोडत नाही. या व्यतिरिक्त गोव्यातील उद्योगगृहे जसे की, नेस्ट्ले, ए.सी.जी.एल. वगैरेंच्या कारखान्यात होणाऱ्या सभा-संमेलनासाठी श्री महामाया फूड्सच्या खाद्यपदार्थांची सातत्याने मागणी असते.

गेल्या चार महिन्यापूर्वी श्री महामाया फूड्सच्या व्यवस्थापक

मंडळाच्या बैठकीत बाजारपेठेचा आढावा घेत असताना अशी चर्चा झाली की, टी.व्ही., सिनेमामध्ये पाहून लोकांकडून खाजगी समारंभ जसे की, वाढदिवस, विजयसोहळे वगैरे साजरे करण्याचे प्रमाण वाढले आहे. त्यामुळे स्थानिक पातळीवरही विविध प्रकारचे केक्स, पफ, पेस्ट्रीज वगैरीची मागणी होत असते. स्थानिक केटरर्स जे लग्नदिन समारंभाची कंत्राटे घेतात त्यांच्याकडून डिनररोल्सची मागणी केली जाते. गोव्यात साधा सँडवीच ब्रेडसुद्धा कोल्हापुरातून येतो. म्हणून यापुढे व्यवसायाचे स्वरूप उद्योगगृहांकरीताच मर्यादित न ठेवता रिटेल मार्केटींगमध्ये उतरावे. हा विचार प्रत्यक्षात आणण्याचा ठराव लगेच मंजूर झाला व 'गोयचो' या व्यावसायिक नावाने प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनी स्थापन करण्यात आली. आमचे मित्र श्री. ब्रह्मा गायतोंडे यांचे गोवा प्रेम आम्हाला ज्ञात होतेच. जो गोव्याच्या भूमिशी साध्यर्म राखेल असा कंपनीचा लोगो बनविण्याची जबाबदारी त्यांच्यावर टाकण्यात आली. त्यांनी ती जबाबदारी अतिशय समर्थपणे पार पाडली. कंपनीचे संचालक मंडळ श्री. गायतोंडे यांच्या कामावर इतके खूष झाले की, यापुढील उत्पादनांची विविध प्रकारची वेष्टने, जाहिरातीचे फलक, माहितीपत्रके या सर्वांची डिझाईन्स करण्याची जबाबदारी कायमस्वरूपी त्यांच्यावर टाकण्याचे ठरले. हा लेख जेव्हा प्रकाशित होऊन आपल्या हाती पडेल तेव्हा कदाचित 'गोयचो'च्या उत्पादनांनी बाजारपेठ काबीज केलेली असेल.

ही यशोगाथा आपल्यासमोर ठेवताना सखेद अभिमान वाटतो. खेद या गोष्टीचा वाटतो की, गोव्यातील स्थानिकांना व्यवसायाच्या संधी उपलब्ध व्हाव्यात म्हणून हा उद्योग उभारण्यात आला. पण गोव्यातील तरुण मात्र रोजगारासाठी उपलब्ध होत नाहीत. या व्यवसायाचे मुख्य इंगीत हे आहे की, लोकांना त्यांच्या सकाळच्या न्याहारीच्या वेळी ताजी उत्पादने उपलब्ध व्हावीत. त्याकरिता कारखान्यात रात्रभर उत्पादन प्रक्रिया चालू असावी लागते. गोव्यातील तरुण रात्रपाळीत काम करायला तयार नाहीत. इतकेच काय, पण कारखान्याच्या उभारणीच्या प्रक्रियेतही फॉल्स सिलिंग, गॅस पाइप फिटिंग ही कामे करणारी मंडळी गोव्याबाहेरची होती व चिरे आणि सिमेंट उचलून आणणारी माणसे मात्र गोव्यातील होती. यंत्रसामुग्रीची देखभाल करण्याकरिता माणसे बेळगाव-मुंबईतून न्यावी लागलात. गोव्यात बाजारपेठ असलेल्या आमच्या उत्पादनांची प्रक्रिया शिकून स्वतःची निर्मिती क्षमता वाढवावी या उद्देशानेसुद्धा गोव्यातील तरुण आमच्याकडे शिकवू उमेदवार म्हणून यायला तयार नाहीत.

गोव्याची औद्योगिक भरभराट झाल्यामुळे सरकारच्या तिजोरीत भर पडत असेल व त्यामुळेच श्री. पर्रीकरांनी आमच्याकडून आर्थिक देणगीची अपेक्षा ठेवली नाही. पण रोजगार निर्मितीचा प्रसाद मात्र इतरांच्या पदरात पडतो आहे. गोव्यातून हॉटेल मॅनेजमेंटचे शिक्षण घेतलेला एक तरुण आमच्याच मुंबईतील उद्योग समुहात उमेदवारी करित आहे. त्याच्याशी बोलताना कळले की, गोव्यातील त्याचे घर आमच्या गोव्याच्या कारखान्याजवळच आहे. पण त्याला मात्र तिथे काम करण्यात स्वारस्य नाही. ही घटना पुरेशी बोलकी नाही काय?

बलिदान !

- जगन्नाथ पेडणेकर

स्वातंत्र्यास्तव शीर तळहाती
घेऊन लढले त्यातच अंती...
... नाही चिरा नाही पणती
तेथे कर माझे जुळती

गोमंतकाच्या स्वातंत्र्यासाठी ज्यांनी हौतात्म्य पत्करले त्या सर्व ज्ञात-अज्ञात वीरांना गोमंतकाच्या स्वातंत्र्य दिनाच्या निमित्ताने ही श्रद्धांजली! सर्व हुतात्म्यांचा उल्लेख शक्य नसल्यामुळे त्या सर्वांना ही प्रातिनिधीक आदरांजली समर्पित करित आहोत.

अस्नोडा येथील पोलीस चौकीवर छापा टाकून स्वातंत्र्यसैनिकांनी शस्त्रे व दारूगोळा शिवोली येथे कार्यकर्त्यांकडे लपवून ठेवला होता. पोलिसांना ही बातमी समजली होती. त्यांनी काही कारवाई करण्यापूर्वी ती शस्त्रे अन्य ठिकाणी हलवावी हे सांगण्यासाठी रोहिदास मापारी हा कार्यकर्ता शिवोली येथील कार्यकर्ते भगवंत पेडणेकर यांच्याकडे निघाला. वाटेत पोलिसांनी त्याला पकडले. त्यानंतर मोंतैरू यांनी त्याचा खूप शारिरीक छळ केला व नंतर त्याला आग्वादच्या तुरुंगात पाठविण्यात आले. तिथे या मारहाणीमुळे तो २८ सप्टेंबर १९५६ या दिवशी मृत्यू पावला.

बाळा गोपाळ देसाई हे पेडणे तालुक्यातील धारगळ या गावचे होते. म्हापसे येथे त्यांचे सरदारगृह भोजनालय होते. १९५४ या वर्षी गोमंतकात व्यापक प्रमाणावर सत्याग्रह होणार अशी घोषणा करण्यात आल्यामुळे म्हापसे येथील एक सुप्रसिद्ध डॉक्टर गणबा दुभाषी यांना गोवा सरकारने पकडले होते. त्याच संदर्भात सुरक्षिततेची खबरदारी म्हणून बाळा देसाई यांना पण अटक झाली होती. एक महिन्यानंतर देसाई यांची पोलीस स्टेशनवरून सुटका झाली होती.

बाळा देसाई व बापू गवस हे दोघेही निष्णात नेमबाज होते. चांदेल गावात मोंतैरूने दहशत माजविली होती. बाळा देसाई तिथे आहेत हे समजताच मोंतैरू शिपायांची तुकडी घेऊन तिथे पोचले. मोंतैरूचे शिपाई व क्रांतिकारक यांच्यामध्ये गोळीबार सुरू झाला. आणखी काही पोलिसांची तुकडी तिकडे थोड्या वेळाने पोहचली. गोळीबारात सुमारे आठ गोरे सैनिक मारले गेले. बाळा देसाई व बापू गवस हे जखमी होऊन खाली कोसळले. त्यांना अर्धमेल्या स्थितीत जीपला बांधून फरफटत नेऊन चांदेल पोलीस स्टेशनात टाकले व अंगावर घासलेट टाकून त्यांना जाळण्यात आले. १९५६ साली ते हुतात्मे झाले.

पुरुषोत्तम केरकर याला १९५६ मध्ये वीरगती प्राप्त झाली. घरादाराचा त्याग करून तो पूर्णवेळ स्वातंत्र्यासाठी काम करू लागला. तो पणजी येथील रहिवाशी होता. मनोहर पेडणेकर या कार्यकर्त्यांबरोबर तो काम करू लागला. एका योजनेतर्गत तो वाळपईच्या रानावनात फिरत असताना त्याला पोर्तुगीज पोलिसांनी पकडले व डिचोलिच्या पोलीस ठाण्यावर त्याची रवानगी झाली. बावीस वर्षांचा तो तरुण कार्यकर्ता पोलिसांच्या क्रूर मारहाणीला बळी पडला.

बाबल परब हा पेडणे महालातील मोप या गावचा. पेडणे महाल ही गोमंतकाची उत्तर सीमा असल्यामुळे आणि या सीमेवरून पत्रकांची देवघेव करणे सोपे असल्यामुळे बाबल सीमेपलीकडून पत्रके आणून ती

ठिकठिकाणी पोचवीत होता. तथाकथित निरक्षर असला तरी तो देशभक्त होता. याच कारणासाठी तो तीन महिने कारागृहात होता. १९५६ मध्ये पत्रके घेऊन गोवा सीमा पार करताना गोवा पोलिसांनी त्याला पकडले व आर्जेती मोंतैरूच्या अमानूष मारहाणीत त्याचा १९५६ मध्ये अंत झाला.

गोमंतकातील निरंकाल - दाभाळ येथील रानात श्री. रजनीकांत केंकरे, दुलबा पवार व लाडू नाईक हे तीन क्रांतिकारक पोलिसांच्या गोळीबारात मारले गेले. १९५७ मध्ये दुलबाने काले येथील रेल्वेचा पूल उडवून दिला होता व तेथील रेल्वेच्या गाडीत बसलेल्या कैरोज या अधिकाऱ्याला रजनीकांत व दुलबा यांनी ठार केले होते.

बाळकृष्ण भोसले हे आज्ञाद गोमंतक दलाचे पोंबुर्पे केंद्राचे प्रमुख होते. पोंबुर्पे येथे झालेल्या चकमकीत ते हुतात्मे झाले. भोसलेच्या प्रेरणेने अमृत चोडणकर, सोमा मळीक व रघुनाथ शिरोडकर हे दलात सामील झाले होते. रघुनाथ शिरोडकर यांनी मोहन रानडेंच्या नेतृत्वाखाली अनेक हल्ल्यात भाग घेतला. १३ नोव्हेंबर १९५७ च्या मध्यरात्री सकीरवाळ येथे त्यांनी लावलेल्या एका शक्तिशाली टॅप बॉम्बच्या अपघाताने तिघेही जागीच ठार झाले.

भिकाजी सहकारी, कमलाकांत शिरोडकर व कालिदास गोसावी हे तीन कार्यकर्ते करमणे गावात जाऊन त्या ठिकाणाची पाहणी करून परतत असताना अकस्मात पोलिसांच्या सशस्त्र तुकड्या आल्या व त्यांनी स्वैर गोळीबार केला. त्यात हे तीनही कार्यकर्ते १९५७ या वर्षी हुतात्म्ये झाले.

आज्ञाद गोमंतक दलाच्या शिवोली येथील केंद्रात जगन्नाथ चोपडेकर व यशवंत आगरवाडकर हे दोन भूमिगत कार्यकर्ते काम करित होते. हणजूण येथील जंगलातील एका गुहेत ते राहत होते याची माहिती मिळताच लष्कर व स्थानिक पोलिसांनी त्या जंगलाला वेढा दिला. त्यांच्याबरोबर आठ आल्सेसियन कुत्रे पण होते. या मोहिमेतील बाबला वेर्णेकर व यशवंत चोपडेकर यांना त्यांच्या अनुपस्थितीतच लष्करी न्यायालयाने प्रत्येकी २४ वर्षांची सक्तमजुरीची शिक्षा ठोठावली होती. जंगलातील या गोळीबारात जगन्नाथ चोपडेकर जागीच ठार झाले तर पिस्तुलातील शेवटची गोळी स्वतःच्या मस्तकात मारून आगरवाडकर यांनी बलिदान केले. निःशस्त्र बाबला वेर्णेकर पोलिसांच्या ताब्यात सोपडला.

गोवा, दीव व दमण हा प्रदेश गेली साडेचारशे वर्षे पोर्तुगीजांच्या ताब्यात होता. छोटी दमण व मोठी दमण असे दमणचे दोन भाग मानले जातात. मोठी दमणमधील भागुभाई पटेल हे ३६ वर्षांचे तरुण शेतकरी होते. त्यांनी डॉ. भिकुभाई पंज्या यांच्या नेतृत्वाखाली नगर हवेलीच्या मुक्तीसाठी झालेल्या लढ्यात भाग घेतला होता. १९५७ मध्ये आज्ञाद गोमंतक दलाच्या कार्यकर्त्यांनी अनेक बॉम्बस्फोट घडवून आणले. या स्फोटात भागुभाईचा हात असल्याच्या संशयाने पोलिसांनी त्याला पकडले. पंधरा दिवस झालेल्या पोलीस ठाण्यावरील मारहाणीमुळे १९५७ या वर्षी त्यांनी पोलीस ठाण्यात आपला देह ठेवला. ते हुतात्मा झाले.

परकीय पारतंत्र्यातून गोमंतकाची मुक्ती करण्यासाठी ज्या देशभक्तांनी देह ठेवला, हौतात्म्य पत्करले त्यांचे बलिदान व्यर्थ न होवो!

Goa Ko Gussa Kyon Aata Hai?

Gauree Malkarnekar

(Circulated on Facebook)

Goa. The name immediately sparks images of people lying in a drunken stupor on off-white sands. Images of foreigners, flea markets and drug-induced trance parties. Feni, carnival parades and churches also spring to mind.

It is not uncommon for domestic tourists to ask average Goan women like me to accompany them for their sightseeing trips. These men think there is nothing wrong in asking random women out while in Goa. The confidence is visible in their faces that a 'free' Goan woman would not turn that offer down.

A female friend, who works in an office where outstation professionals are often sent on short-term projects to Goa, asked me recently, exasperated, "Do I have 'I am available' written on my forehead?" I assured her it was nothing to be taken personally.

I often find myself answering FAQs from domestic tourists such as "Where do I find original Goanese food?", "If you work so many hours, when do you party?" and, in the worst-case scenario, "Do you want to make friendship with me?" Of course, once in a while you do get asked a non-offensive question like "where's the nearest beach?" (I did not take as much offence to the word Goanese as after reading Salman Rushdie's *Midnight's Children*, where Mary Pereira is Goanese and not Goan. Was it pun? I hope so.)

For one, the term Goanese is linguistically wrong for the very same reason Americanese, Indianese or Persianese is not acceptable. Saying Goanese would still make sense. The suffix 'ese' is unnecessary as saying Goan by itself is sufficient and the plural of Goan can easily be Goans. The same way as calling Burmese Burmans should make sense but calling them Burmanese would be pointless. Because the suffix itself is 'ese' and not 'nese.'

The term Goanese has come close to being viewed as derogatory by Goans because the word is viewed as displaying ignorance about Goa's people and culture. It is 'Goanese' who are sussegad and detest hardwork. It is 'Goanese' who drink feni and party every night. It is 'Goanese' women who are 'loose.'

Goans, on the other hand, wake up in the wee hours every day to venture into the rough sea because they have to earn their bread. It is Goans who wake up before dawn to sound the bread-man's horn. It is Goans who keep the food coming until dawn on the tables of tourists.

Goa does have beaches with white skin sprinkled around it all year round; feni and Goan food is also great. Drug trade, trance parties and flea markets are all existent. But this defines just 15 per cent of the state. Not the tourists' fault.

Being brought up in urban Goa, my aim as in most young people has been to crack into the hep groups in my school and college. It took me five years as a journalist to realise

that Goa as the rest of India, lives in its villages.

At least 50 per cent of Goa's population is struggling to establish its place between its traditional lifestyle and its fast changing surroundings. Tribals in Cotigao Wildlife Sanctuary in South Goa are in the process of being coerced by forest officials to leave their generations-old deities behind and allow the wildlife sanctuary to be declared as Critical Wildlife Habitat. The tribals, who have only known vegetable and paddy cultivation to sustain themselves and sleep to the sound of a gushing stream, are being promised rehabilitation in an area 'where your children will be able to use mobile phones.'

Fishermen, who have discovered the beauty of the sun, sand and sea long before the hippies opened up Goa's beaches to foreign tourists, are being lured out of their rightful places by hotels and real estate developers with amounts that can only buy an apartment in the nearest city not the joy of sleeping on the beach with sand flying in your nose.

In Pernem in North Goa, hundreds of farmers are facing a new fear of being displaced by the state for construction of the controversial Mopa airport. So far, they only knew the fear of wild boars and elephants trampling down their yields. In Dharbandora in Goa's central taluka of Ponda, where residents had grown up smelling sun-filled paddy fields and betelnut plantations, today only have mining dust to breathe.

A disillusioned middleclass population in the relatively unurbanised talukas of Sanguem, Canacona, Pernem and Sattari are rushing for their apartment space in the nearest city for 'better' jobs and education, rendering their hometowns into ghost-towns. In these urbanised areas of Panaji, Margao, Ponda, Vasco and Mormugao, migrant colonies are jostling for space and water with plush housing colonies.

Goa has seen a sudden wave of civil society movement in recent years after the state government threatened to convert large amounts of agricultural and forest land for construction under the guise of regional plan 2011. The disaster was averted. But Goans largely continue to feel angry and, most importantly, helpless as locals in all major tourists destinations around the world.

It is not the fault of locals and it is not the fault of tourists either. Goa is like a village at the moment feeling insecure with the large inflow of new people and new cultures into it. It fears for its identity and resources. It feels intruded upon and not without reason, at least in case of many native villagers and fishermen.

Like in all such cases, Goa needs a little bit of understanding and sympathy. It needs a tourist campaign

Cont... pg 5

Cont... page from 4

that is sensitive to its people. Goa is not feni and beaches. The state's tourism campaign needs a human face. Goa is made of people of diverse beliefs and lifestyles. Goans take pride in their traditions and its natural heritage. The state's portrayal has continued to be one dimensional over the years.

Goa's anger is not caused by outsiders coming into the state. It is caused by the state government's insensitivity of snatching from the mouths of Goans to feed real estate and tourism. Goa is angry at the state government's act of fuelling Goa's image that represents only 15 per cent of its life. Goa demands to be seen as much more than just a 365 day holiday destination.

श्रद्धांजली

मराठी साहित्यात मोलाची भर घालणाऱ्या डॉ. सुभाष भेंडे या थोर गोमंतकीय साहित्यिकाची प्राणज्योत २० डिसेंबर २०१० रोजी मालवली.

गोवा मुक्तिसंग्रामावर आधारित 'आमचे गोंय आमका जाय' या कादंबरीने साहित्यिक कारकिर्दीची सुरुवात करणाऱ्या डॉ. भेंडेचे गोवा मुक्तीच्या सुवर्णमहोत्सवी वर्षाच्या पहिल्याच दिवशी आपल्यातून निघून जाणे हा निव्वळ दैवदुर्विलासच म्हणावा लागेल. गोमंतकीय जगाच्या पाठीवर कुठेही गेला तरी गोव्याशी असलेली त्याची नाळ तुटत नाही हे त्यांच्या लेखनातून पुन्हा एकदा सिद्ध झाले. 'जोगीण', 'चकवा', 'उद्ध्वस्त' या त्यांच्या कादंबऱ्यांतील विषय गोव्याशी निगडित होते. 'होमकुंड' ही त्यांची शेवटची प्रकाशित कादंबरीदेखील ५०-६० च्या दशकातील गोव्याच्या समाजजीवनावर आधारित होती.

बाकीबाब बोरकरांच्या बोरी या गावात डॉ. भेंडेचा जन्म झाला. पहिली पाच वर्षे गोव्यात घालवल्यानंतर त्यांचे शालेय व महाविद्यालयीन शिक्षण सांगली-पुण्यात झाले. वयाच्या २६ व्या वर्षी त्यांनी अर्थशास्त्रात डॉक्टरेट ही पदवी मिळवली. त्यानंतर औद्योगिक विश्वात नोकरी न पत्करता प्राध्यापकी करण्याचा निर्णय त्यांनी स्वेच्छेने घेतला व अखेरपर्यंत टिकवला. पदवीधर झाल्यानंतर काही वर्षे त्यांनी गोव्यात घेंपे व चौगुले कॉलेजमध्ये प्राध्यापकी केली आणि त्यानंतर ते मुंबईत स्थिरावले. त्यांची साहित्याची खरी कारकीर्द मुंबईत बहरली. कथा, ललीत-लेख, विनोदी सदर असे विविध प्रकारचे लेखन त्यांनी केले. स्वतःच्याच 'पैलतीर' या कादंबरीवर आधारित टी.व्ही. मालिकेचेही त्यांनी लेखन केले. पण ते खऱ्या अर्थाने रमले ते कादंबरीत! कादंबरीतील त्यांचे विषय, पात्रे मध्यमवर्गीय, सामान्य माणसाशी साध्यम्य राखणारी असत. त्यामुळे त्यांच्या कादंबरीत

कधीही अतिरंजितपणा जाणवत नसे. त्यांची कादंबरी वाचताना त्यातील विषयाचा त्यांनी केलेला सखोल अभ्यास, त्यांची संवेदनशीलता याची वेळोवेळी जाणीव होत असे.

भेंडेचा उल्लेख जरी विनोदी लेखक म्हणून केला जात असला तरी आपला पिंड गंभीर लेखनाचा असेच ते मानत. कराडच्या साहित्य संमेलनाचे अध्यक्षपद जसे त्यांनी भूषविले तसेच समांतर साहित्य संमेलन भरविण्यातही त्यांचा मोलाचा सहभाग होता. स्वभावाने मृदू आणि शांत असले तरी प्रस्थापितांच्या विरुद्ध वेळप्रसंगी आवाज उठविण्यास ते कचरले नाहीत.

'आमी गोंयकार'च्या कार्यकर्त्यांना वेळोवेळी त्यांचे मार्गदर्शन लाभले. ३० नोव्हेंबर रोजी 'Poet Borkar Speaking' या बोरकरांच्या जन्मशताब्दीनिमित्त आयोजिलेल्या कार्यक्रमाचे अध्यक्षपद त्यांनी भूषविले.

तीच त्यांची अखेरची भेट.

साहित्य क्षेत्रात मानाची अनेक शिखरे सर करणाऱ्या या गोमंतकीय सुपुत्रास 'आमी गोंयकार'तर्फे आदरांजली!

जिथे मांडवी... जिथे जिव्हाळा

गोवा माझा स्वतंत्र झाला,
स्वतंत्र झाला, स्वतंत्र झाला ॥
वाजव तासे, झांजा, घुमटे
मुक्तरवाने घुमवित गीते
सांग सख्या रे सांग जगाला
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥१॥

रसवंती थयथया नाचते
उजवाडाशी जोडीत नाते
शब्दसमुद्रा येई उमाळा
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥४॥

आज दिवाळी, आज पाडवा
गुढ्या उभारा, घर घर सजवा
अबीर उधळीत करू सोहळा
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥२॥

जिथे इगर्जा, जिथे मंदिरे
सह्याद्रीची पवित्र शिखरे
जिथली माती प्रसाद मजला
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥५॥

आज निरागस हसते प्रांक्तन
अज्ञातातून उज्वल यौवन
देव हासतो पूर्व दिशेला
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥३॥

प्रसन्न सुंदरतेचा राजा
कलावंत गोमांतक माझा
जिथे जिव्हाळा... ओढ जिवाला
गोवा माझा स्वतंत्र झाला ॥६॥

— रामदास प्रभू

'शब्दुली' कवितासंग्रहातून
(१९-१२-१९६१ - गोव्याला स्वातंत्र्य
मिळाले त्या क्षणी कवीला सुचलेली कविता)

Aami Goenkar on Website

The Website of Aami Goenkar was launched on 16th October 2010 at the hands of Shri Suresh Kare, Chairman, INDOCO REMEDIES LTD, AT 6.30 PM at Bandra Hindu Association, 1st Floor, Dr Hedgewar Marg, Opp Amarsons. Off Linking Road, Bandra (West), Mumbai - 400050.

Many Goans were present for the occasion. Shri. Suresh Kare expressed his hope that the website shall help to unite & communicate with Goans globally.

We thank the special efforts & support by Mr Vikas Kerkar

Website : www.aamigoenkar.org

गोवा – मुंबई प्रवास : एक चिरंतन आठवण

– राम लवंदे, विलेपार्ले (पूर्व)

कोकण रेल्वे झाल्यापासून मुंबई-गोवा रेल्वे प्रवास आरामशीर व कमी वेळात होऊ लागला आहे. तसेच महामार्गाच्या सुधारणेमुळे बस वाहतुकीही जलद होऊ लागली आहे. या पार्श्वभूमीवर साठ वर्षांपूर्वी मी जेव्हा गोवा सोडून मुंबईला आलो तेव्हाच्या खडतर प्रवासाच्या आठवणी आजही मनात रेंगाळत आहेत. त्याची थोडीफार जाणीव तरुण पिढीला करून देणे हेच या लेखाचे प्रयोजन!

साल १९४९... मी वयाच्या अवघ्या दहाव्या वर्षी वडीलांबरोबर शिक्षणासाठी रेल्वेने मुंबईस येण्यास निघालो. वास्को ते पुणे मार्गावरील गाडी सकाळी सातच्या दरम्यान सुटायची. म्हणून प्रवासाच्या आदल्या दिवशी संध्याकाळी आगशीहून निघून वास्कोला एका परिचिताकडे येऊन राहिलो. गाडी प्रवासाची माझी ही पहिलीच वेळ असल्यामुळे मी गाडी प्रथमच पाहत होतो. तेव्हा रेल्वेलाईन मीटरगेज होती व गाडी कस्टम्स तपासणीसाठी कुळे व कॅसलरॉक या दोन स्थानकांवर तासभर थांबायची. पुढे गोवा स्वातंत्र्यलढ्याच्या काळात हा मार्गही बंद झाला.

दोन वर्षांनंतर मी मामाबरोबर बोटीने परतलो. सिंदिया कंपनीच्या बोटी मुंबईच्या भाऊच्या धक्क्यावरून सकाळी सुटत व दुसऱ्या दिवशी सकाळी पणजीच्या धक्क्यास लागत. गोवा स्वतंत्र झाल्यावर चौगुले कंपनीच्या बोटी व त्यानंतर काही काळ कॅटामरीनने ये-जा होत असे.

स्वातंत्र्य लढ्याच्या काळात गोव्यात प्रवेश पोळे (काणकोण) मार्गे तपासणी करून दिला जात असे. १९५८ मध्ये मी मुंबईहून गाडीने पुणे-मिरज करत लॉन्ग्यापर्यंत आलो. तेथे बस पकडून सुप्याला आलो आणि माझ्या चुलत्याकडे दोन दिवस राहिलो. आता हा गाव काळी नदीवरच्या धरणाखाली गेला आहे. सुप्यावरून कुंभारवाडा, सदाशिवगडमार्गे पोळे तपासणीकेंद्रावर पोहोचलो. माझ्याकडे कसलेच ओळखपत्र नव्हते. त्यामुळे भीतीचे काहूर मनात उठले होते. मनात ईश्वराची प्रार्थना करत असतानाच

योगायोगाने आमच्याच गावचा एक परिचित तेथील पोलीस दलात मला दिसला. त्याच्याच ओळखीमुळे मला गोव्यात प्रवेश मिळाला.

त्यानंतरची दोन वर्षे मी चौगुले कंपनीच्या साकोर्डे खाणीवर काम केले. पण तेथे जीवन कोंडल्यासारखे वाटू लागले. म्हणून मनात मुंबईत परतण्याचा बेत पक्का केला. तेव्हा मुंबईस जाण्याची कागदपत्रे करण्यासाठी रजा घेऊन पणजीला जावे लागे. पण माझा एक सोबती काहीही कागदपत्रे न करता इंडियास जायला निघाला. मीही रजा काढून त्याच्याबरोबर निघालो. तेव्हा गोव्याचे चलन इष्कुद होते. एका रुपयाचे सहा इष्कुद! माझ्याकडील पैसे बदली करून आम्ही सोबत्याच्या वास्कोच्या घरातून निघून पेडण्यास त्याच्या सासुरवाडीला आलो. रात्रीच्या मुकामानंतर दुसऱ्या दिवशी सकाळी एका गाईडबरोबर बसने सुकवाळला आलो. तेथे आमच्या हातातील बॅगा व घड्याळे गाईडकडे सोपवून आजो तारी (साठ वर्षांचा दणकट ग्रहस्थ) बरोबर ओसाड माळ तुडवीत बऱ्याच वेळाने एका झोपडीत आश्रय

घेतला. पाखले राऊंडवर होते. ते गेल्यावर एका होडीतून आम्ही तेरेखोल नदी, स्थानिक गोवा पोलिसांसमक्ष पार केली. तोपर्यंत चार वाजून गेले होते. तेथील एका झोपडीत आम्हाला वाढण्यात आले. तिथून बस पकडून आम्ही सावंतवाडीला आलो. गाईड बसमध्ये वेगळा बसला होता. आमची घड्याळे त्याच्याकडे होती. बॅगा मात्र आमच्याकडे परत आल्या होत्या. सावंतवाडीस पोहोचेपर्यंत संध्याकाळचे सहा वाजले. सोबत्याच्या मामाचा पत्ता शोधत असताना आम्हाला गुप्तहेरांनी हटकले. बॅगा उघडून आम्ही स्मगलर नसल्याची खात्री करून घेतली. सोबत्याच्या मामाकडे रात्री मुकाम केला. तेथे गाईडने आमची घड्याळे परत केली. दुसऱ्या दिवशी सकाळी बसने बेळगावला गेलो व पुढे गाडीने मिरज – पुणे करीत मुंबईस पोहोचलो.

Corner

Professional

Queries from Goenkar Members

Query: When the flat is used for own profession (not business) is it termed as COMMERCIAL?

Ans: No. The same does not tantamount Commercial use.

Query 2.: Whether papers like Building plans, commercial certificate, Occupation Certificate, Completion certificate, Property cards would be required to be furnished by us for DEEMED CONVEYANCE in favour of our society?

Ans: Provision of DEEMED CONVEYANCE can be activated only when the promoter has failed to execute conveyance within the prescribed period.

Amended provision is for facilitating expeditious registration on default by promoter.

As per Amended provisions, unless a promoter has given, society cannot be compelled to produce such requirements.

By CA Mohan Sanzgiri

PASSION FOR EXCELLENCE

Sachin Tendulkar has created History. He deserves to be called DON of a new era who has epitomized sporting perfection for over two decades and given millions of Indians countless moments of pride and joy.

He scored his 50th Test Century on Sunday 19-12-2010.

It is a Staggering achievement – when the moment arrived, it prompted goose bumps, tears and loud cheering across the world. The Maestro had achieved an unparalleled, perhaps unmatchable, feat cricket.

He is the only brand that unites India like nobody else. Appropriately, Brand Sachin is on its way to immortality. He's made a habit of making the impossible seem possible. It's amazing when you think you have seen all he has to offer over 21 years and he plants his flag on another peak!

Sachin has redefined his Cricket profession transforming it into pitch perfect career. The brilliance emanating from Little Master's PASSION FOR EXCELLANCE. I believe, shall illuminate the career path of today's YOUTH.

VINIT SANZGIRI (MBA- Student)

Kefira Mariska Rodrigues, daughter of Mr. Sertorio and Mrs. Maggie Rodrigues from Vasco was awarded the 'National Child Award 2010' by president Pratibha Patil on children's day function at Rashtapati Bhavan, New Delhi. Kefira, a std. 8 student of Deepvihar secondary school, Vasco was selected for this award for her diverse achievements in sports, dance and music. The award carries a cash prize of Rs. 10000, a silver medal and a certificate.

Kefira was adjudged the best Bharat natyam dancer at taluka level by Govt. of Goa. She has also participated in ethnic and western dance performances at Ahmedabad, Delhi and Malwan- Maharashtra.

NATIONAL YOUTH DAY

SWAMI VIVEKANANDA

12 January - 150th Birth Anniversary

"I have great expectations about the young generations, Once determined, the young blood will change the world for better."

- Swami Vivekananda

'Aami Goenkar' Presents GOA FESTIVAL

with Food, Frolic, Fantasy, Fun, Fiesta

Experience *Little Goa* in Mumbai

At Gomantak Seva Sangh Hall, Mahant Road Extn.,

Vile Parle (E), Mumbai - 400 057.

From 22nd to 26th January 2011

Saturday : 3.00 p.m. to 9.00 p.m.,

Sunday to Wednesday : 2.00 p.m. to 9.00 p.m.

Attractions : Total Program Design, Ambience in traditional Goan style, Cultural Programme performers from Goa.

Presence of Celebrities at the Event.

Genuine Goan products and authentic Goan food dishes will be available at the stalls.

Free Entry : You may bring any number of your guests.

For correspondence, please contact :

Aami Goenkar, 12/43, Khandke Bldg., Gr. Floor,

J. K. Sawant Road, Dadar (W), Mumbai-16

Tel.: 65528694 (Between 4.30 p.m. and 7.30 p.m.)

Concluding Program of Poet Borkar Birth Centenary Celebration

Centenary Celebration program of Poet Padmashri Ba - Bh - Borkar ended with an audience packed program on 30-11-2010 at Yashwant Natya Graha, Matunga, Mumbai. A theme based program 'Poet Borkar Speaking' conceptualised by Vivek Vyaspeeth was heartily accepted by cheerful audince.

For any correspondence, Please contact

Aami Goenkar

12/43, Khandke Building, Ground Floor,
J. K. Sawant Road, Opp. Shivaji Mandir,
Dadar (West), Mumbai - 400 016.
Phone : 65528694

To,

